

3. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 № 876-VII.
4. Про затвердження порядку організації виконання Інструкції про організацію та несення служби з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.07.2021 № 270.
5. Савчин М. В. Обмеження прав людини під час воєнного стану // Правова система України в умовах воєнного стану : зб. наук. пр. Ужгород, 2022. С. 45–52.
6. Маркович Х. М. Права і свободи людини в умовах воєнного стану // Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 4. С. 95–99.
7. Данильян О. Г. Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану // Південноукраїнський правничий часопис. 2025. № 1. С. 32–36.
8. Білоскурська О. В. Нормативно-правове регулювання обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану в Україні // Правова держава. 2022. № 46. С. 7–18.
9. Толстоносов Д. Ю., Кобзар О. Ф., Комісаров О. Г., Сидорчук В. П. Забезпечення громадської безпеки підрозділами Національної гвардії України: організаційно-правовий аспект : монографія. Київ : КІ НГУ, 2023. 176 с.
10. Шмагайло І. В. Правоохоронна діяльність Національної гвардії в умовах воєнного стану // Право і безпека. 2024. № 4 (95). С. 147–156.
11. Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10.08.2016 № 773.

ФІВКІН ПЕТРО МИКОЛАЙОВИЧ

начальник кафедри права Національної безпеки та правової роботи Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПАРХОМЕНКО АЛЕКСАНДРА

студентка 2 курсу 1 групи кафедри підготовки офіцерів запасу Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

**OSINT-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБОРУ ДОКАЗОВОЇ БАЗИ ВОЄННИХ
ЗЛОЧИНІВ**

Слово «війна» зазвичай викликає образи боїв на землі, воді чи в повітрі, проте у XXI столітті лінія фронту неминуче пролягає через інформаційний простір. Одним із ключових фігур на цьому полі битви став OSINT (від англ. Open Source Intelligence), що в перекладі означає розвідку за відкритими джерелами.

Даний спосіб пошуку інформації зародився як закрита дисципліна спецслужб часів холодної війни, де аналітики зосереджувалися на моніторингу газет та радіоефірів супротивника. Проте справжня технологічна революція відбулася у 2014 році під час розслідування трагедії рейсу MH17, де група Bellingcat продемонструвала безпрецедентний кейс: цивільні розслідувачі, які озброєні ноутбуком, часом та терпінням, зуміли змінити парадигму збору та верифікації даних, завдяки їхній сформованій доказовій базі, яку визнали в міжнародних судових інстанціях [1].

Широкого суспільного резонансу та практичного підтвердження своєї ефективності OSINT набув в Україні з початком повномасштабної вторгненням РФ, ставши невід'ємною частиною інформаційного спротиву. До прикладу, під час оборони Києва активно використовувались дописи у соціальних мережах та супутникові знімки, які дозволили силам оборони та правоохоронцям оперативно підтверджувати або спростовувати дані про бойові дії, руйнування інфраструктури та переміщення військової техніки ворога.

Наразі OSINT виступає багатофункціональною системою, яка пропонує широкий спектр можливостей: від оперативного збору даних до верифікації інформації та протидії ворожій дезінформації. Одним з найпопулярніших та найефективніших складових даного інструментарію є геопросторова розвідка (GEOINT) та розвідка зображень (IMINT), що дозволяють встановити точні координати місця злочину, аналізуючи супутникові знімки високої роздільної здатності (Maxar, Planet Labs) у поєднанні з аматорським контентом. Навіть найменші деталі ландшафту, специфічна лінія фасаду будинку, конфігурація вікон, унікальний вигин дороги чи стан рослинності стають «цифровим відбитком» локації, що дозволяє спростувати ворожу дезінформацію про місце події. Паралельно з цим, розвідка соціальних медіа (SOCMINT) перетворює профілі окупантів у Instagram, «ВКонтакте» чи Telegram на цифрові архіви доказів: фотографії на фоні захопленої техніки або групові знімки з товаришами по службі допомагають ідентифікувати [1].

Завдяки впровадженню штучного інтелекту, зокрема систем комп'ютерного бачення (Computer Vision) для розпізнавання облич (PimEyes та аналогічні алгоритми), розслідувачі здатні ідентифікувати воєнних злочинців попри спроби анонімізації чи використання вигаданих імен. Алгоритми аналізу Big Data дозволяють агрегувати інформацію з цифрових витоків (реєстрів, баз логістичних компаній чи сервісів доставки), миттєво встановлюючи адреси проживання та контакти підозрюваних. Важливим елементом є також цифрова гуманітарна розвідка (HUMINT) у месенджерах, де через створені акаунти розслідувачі отримують доступ до внутрішніх процесів ворога. Крім того, застосування інструментів цифрової архівації (Wayback Machine, спеціалізовані плагіни) гарантує незмінність знайдених матеріалів, забезпечуючи дотримання принципу «ланцюжка збереження доказів» (chain of custody), що є критично важливим для забезпечення допустимості даних у міжнародних судових інстанціях та гарантування невідворотності покарання за злочини проти людства [2].

Отже, використання OSINT-технологій у поєднанні з алгоритмами штучного інтелекту кардинально змінює процес документування воєнних злочинів, дозволяючи ідентифікувати осіб попри спроби маскування, верифікувати місця трагедій через супутниковий моніторинг та аналіз цифрових слідів, формуючи об'єктивну та прозору доказову базу для міжнародного правосуддя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Армія – Медіа Сил оборони України. **ЩО TAKE OSINT, ЯК ВІН ПРАЦЮЄ ТА ЯКИЙ ПОТРІБЕН СОФТ** – Анатолій Остапенко, Телебачення Торонто, 2024. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=B5EumjtBNug> (дата звернення: 28.03.2026).
2. Stanislav. OSINT та III: як технології допомагають документувати воєнні злочини. *Новини IT, кібербезпеки та технологій | Події в Україні | IT новини*. URL: <https://quovadis.in.ua/biznes/dim/3211-osint.html> (дата звернення: 28.03.2026).